

Obsah

I. Hmotnostní přírůstek v těhotenství	15
Celkový přírůstek	15
Rychlost přírůstu	16
Definice fyziologického přírůstu	17
Definice patologického přírůstu	19
Prognostický význam přírůstu	20
Denní rytmus změn tělesné hmotnosti	21
Náhlý nadměrný přírůstek	23
II. Tělesné tekutiny	26
Objem plazmy ve fyziologickém těhotenství	26
Objem plazmy při gestóze	27
Objem krvinek a krve	29
Objem extracelulární tekutiny	29
Objem ECT ve fyziologickém těhotenství	30
Objem ECT při gestóze	30
Celková tělesná voda	30
Skladba hmotnostního přírůstu	31
III. Plazmatické bílkoviny	33
Plazmatické bílkoviny v normálním těhotenství	33
Plazmatické bílkoviny při gestóze	34
IV. Fyziologie tělesných tekutin	36
Udržování stálého objemu tělesných tekutin v těhotenství	36
Poruchy objemové rovnováhy	37
Fyziologické rytmické kolísání objemu ECT	38
Náhlé mimořádné zvýšení příjmu soli a vody	38
Vzpřímená poloha	38
Poloha vleže na zádech	39
Kombinace vlivu vzpřímené polohy a náhlého zvýšení příjmu soli	39
Dehydratační reakce	39
Posturální adaptační reakce (ortostatická hypovolemická reakce)	40
Souhrn	41
V. Systém renin — angiotenzin — aldosteron	42
Renin — angiotenzin	42
Sekrece reninu u netěhotných	42

Regulace plazmatické koncentrace reninu, plazmatické reninové aktivity a angiotenzinu II	43
Fyziologická funkce reninu — angiotenzinu	43
Plazmatická koncentrace reninu, plazmatická reninová aktivita a koncentrace angiotenzinu II	44
Renin — angiotenzin v těhotenství	45
Zdroje reninu v těhotenství	45
Angiotenzinogen (substrát reninu) v těhotenství	45
Plazmatická reninová aktivita	47
Angiotenzin II	47
Regulace systému renin — angiotenzin v těhotenství	47
Vztah mezi systémem renin — angiotenzin u matky a plodu	47
Aldosteron	49
Sekrece aldosteronu u netěhotných	49
Exkrece aldosteronu ledvinami u netěhotných	50
Fyziologická funkce aldosteronu	50
Aldosteron v těhotenství	50
Aldosteron v plazmě	51
Těhotenský aldosteronismus	51
Systém renin-angiotenzin při gestóze	54
Aldosteron při gestóze	55
Souhrn	57
VI. Edém	58
Patofyziologické poznámky	58
Hypotéza o zvýšené propustnosti kapilár	59
Zvýšení hydrostatického tlaku	59
Vztah mezi edémem a celkovou pozitivní bilancí tekutin	60
Edém jako lokální rozmnožení intersticiální tekutiny	60
Edém jako příčina pozitivní bilance tekutin	60
Edém v těhotenství	61
Fyziologická hydratace tkání	61
Fyziologická výměna vody v denním rytmu	62
Patologická retence tekutin a vznik edému	62
Edémy reverzibilní v klidu na lůžku	63
Edémy rezistentní na klid na lůžku	63
Klasifikace edémů v těhotenství	65
Edém jako symptom gestózy	65
VII. Proteinurie	67
Patofyziologický úvod	67
Ambulantní diagnostika proteinurie	67
Měření ztrát bílkoviny v moči	68
Kvantitativní metody pro vědecké účely	69

Kvalitativní analýza bílkovin v moči	69
Vliv polohy na vylučování bílkovin močí	69
Fyziologická mikroproteinurie	70
Funkční proteinurie	70
Patologické proteinurie	70
Proteinurie v těhotenství	71
Výskyt proteinurie v těhotenství	72
Proteinurie při gestóze	72
VIII. Hemodynamika v těhotenství	74
Úvod do fyziologie krevního oběhu a řízení krevního tlaku	74
Hemodynamika fyziologického těhotenství	75
Hemodynamika při gestóze	76
Průtok krve dělohou a placentou	77
Průtok krve ledvinami	78
Průtok krve játry	78
Průtok krve mozem	78
Průtok krve končetinami	78
Vazopresorická reaktivita	79
Krevní tlak v průběhu fyziologického těhotenství	79
Denní rytmus krevního tlaku	80
Účast humorálních faktorů na vzniku gestotické hypertenze	81
Mineralokortikoidy	81
Renin — angiotenzin	81
Estrogeny	81
Katecholaminy a autonomní nervový systém	82
Prolaktin	82
Prostaglandiny	83
Vliv prostaglandinů na uteroplacentární hemodynamiku	83
Kallikrein	84
IX. Klasifikace hypertenzních chorob v těhotenství	85
Klasifikace podle Organizace Gestóza	85
Klasifikace Mezinárodní společnosti pro studium hypertenze v těhotenství	85
X. Gestóza	88
Nomenklatura a definice	88
Klinický obraz, průběh a vývoj gestózy	89
Začátek a vývoj PH a EPH syndromu	89
Klinický obraz hrozící eklampsie	90
Klinický obraz eklampsie	90
Diferenční diagnóza eklampsie	91
Eklampsie bez křeččí (eclampsia sine eclampsia)	91

Eklampsie bez hypertenze	92
Morfologické změny ledvin při gestóze	92
Optická a elektronová mikroskopie ledvin	92
Specifičnost morfologických změn ledvin při gestóze	94
Indikace pro biopsii ledvin v těhotenství	94
Reverzibilita morfologických změn u „čisté“ gestózy	94
Morfologické změny jater při gestóze	95
Morfologické změny placenty při gestóze	95
Hmotnost placenty	96
Makroskopický vzhled placenty při gestóze	97
Mikroskopické změny v placentě při gestóze	97
Změny uteroplacentárních arterií	98
Funkce ledvin	100
Průtok krve ledvinami	100
Glomerulární filtrace	101
Glomerulární filtrace v těhotenství	101
Denní rytmus glomerulární filtrace v těhotenství	103
Vliv klidného stání	103
Vliv vzpřímené polohy při běžné denní aktivitě	104
Vliv polohy vleže na zádech	105
Souhrn o vlivu polohy na glomerulární filtraci	105
Vylučování soli a vody v těhotenství	105
Denní rytmus exkrece soli a vody	105
Vliv pasivního stání na exkreci soli a vody	109
Vliv běžné denní aktivity ve vzpřímené poloze na exkreci soli a vody v těho- tenství	110
Vylučování soli a vody v poloze vleže na zádech a vleže na boku	111
Vliv polohy vsedě na exkreci soli a vody	112
Vylučování soli a vody po solné zátěži	112
Vylučování soli a vody po intravenózní solné zátěži	113
Vliv neslané diety na vylučování soli	113
Vylučování soli po podání saluretik	114
Vliv hormonů na vylučování soli a vody	114
Aldosteron	114
Deoxykortikosteron	116
Estrogeny	116
Progesteron	116
Souhrn o vylučování soli a vody v těhotenství	116
Funkce jater	117
Kefalin-cholesterolový flokulační test	117
Takatova zákalová zkouška	117
Tymolový zákalový test	118

Bromsulfoftaleinový test	118
Sérové transaminázy	118
Alkalická fosfatáza	118
Plazmatické proteiny	119
Souhrnné zhodnocení	119
Funkce placenty	119
Estrogeny	119
Dehydroepiandrosteronsulfátový test (DHAS)	121
Metabolická clearance DHAS	122
Termostabilní alkalická fosfatáza	122
Celkové zhodnocení použitelnosti testů placentární funkce při gestóze	123
Epidemiologie gestózy	123
Disponující faktory	123
Výskyt eklampsie	129
Výskyt gestózy	131
Depistáž a dispenzarizace	133
Časná diagnostika gestózy	133
Časná diagnostika latentní retence tekutiny	133
Zkouška otisků prstů	134
Testy vaskulární reaktivity	134
Angiotenzinový test	134
Test změny tělesné polohy	135
Test fyzické zátěže	136
Prevence gestózy	136
Prevence eklampsie	136
Prevence gestózy	138
Závěr	138
Léčení gestózy	139
Léčení hrozící eklampsie a eklamptického záchvatu	141
Magnesium sulphuricum	141
Vedlejší účinky magnéziumsulfátu	142
Chlormetiazol	142
Barbituráty	142
Omamné látky	143
Sedativa	143
Lytické a neuroplegické směsi	143
Antihypertenzní léčba	144
Hydrazinofthalaziny	145
Diazoxid	145
Reserpin	146
Metyldopa	147
Alfa-blokátory	147

Beta-blokátory	147
Závěr	147
Antikoagulační terapie	148
Osmotická terapie a terapie koloidními roztoky	148
Dlouhodobá léčba těžké gestózy	149
Klid na lůžku	149
Antihypertenzní terapie dlouhodobá	149
Kontraindikace hypotenzních léků v těhotenství	150
Neslaná dieta	150
Příjem a výdej soli	151
Léčebný účinek neslané diety	151
Diuretika	152
Ukončení těhotenství při eklampsii	156
Porod vaginální cestou, nebo císařský řez?	156
Monitorování matky a plodu při gestóze	157
Souhrn léčebných zásad při těžké gestóze	157
Mateřská mortalita při těžké gestóze a eklampsii	158
Prognóza matky po těžké gestóze a eklampsii	160
Pravděpodobnost opakování eklampsie v dalších těhotenstvích	161
Pravděpodobnost hypertenze nebo gestózy v dalším těhotenství	161
Souhrn	162
Vliv gestózy na plod	162
Perinatální mortalita	163
Hypotrofie plodu	164
Předčasný porod a nezralost	164
Neuropsychické následky	166
Prognóza plodu ve vztahu k symptomům	166
Souhrn	167
Teorie gestózy	167
Teorie o diseminované intravaskulární koagulopatii (DIC)	168
Teorie vnitřních a zevních faktorů	169
Funkčně podmíněná teorie	171
Teorie o porušeném metabolismu bílkovin	171
Hypotéza o účasti prolaktinu	172
Prostaglandinová teorie	173
Teorie ortostatická	173
Imunologická teorie gestózy	174
Autoimunitní poškození	175
Imunitní reakce na transplantační antigeny	175
Mechanismus imunitního poškození při gestóze	175
Laboratorní a klinická pozorování podporující imunitní teorii gestózy	176
Souhrn	177
Kritické poznámky k některým teoriím	178

Animálně experimentální modely gestózy	179
XI. Onemocnění komplikující těžkou gestózu	180
Předčasné odlučování placenty	180
Cirkulační kolaps	181
Mozkové krvácení	181
Jaterní krvácení	181
Edém plic	181
Hemoragický šok	182
Diseminovaná intravaskulární koagulopatie (DIC)	182
Diagnostika DIC	182
Průkaz hypofibrinogenémie	183
Průkaz trombocytopenie	183
Průkaz zvýšené fibrinolytické aktivity	183
Diseminovaná intravaskulární koagulopatie při gestóze	183
Hypofibrinogenemické krvácení	185
Diagnóza hypofibrinogenemického krvácení	185
Terapie hypofibrinogenemického krvácení	187
Onemocnění jater (hepatorenální syndrom)	187
Syndrom gestózy, akutního onemocnění jater a diseminované intravaskulární koagulopatie	188
Akutní selhání ledvin	188
Diagnóza akutního selhání ledvin	189
Průběh akutního selhání ledvin	189
Terapie akutního selhání ledvin	190
Terapie ve fázi oligurie až anurie	191
Terapie ve fázi polyurické	191
Monitorování základních funkcí	192
XII. Hypertenzní a renální choroby v těhotenství	193
Hypertenzní choroby	193
Hypertenzní choroba (esenciální hypertenze)	193
Hypertenzní choroba v těhotenství	193
Prognóza těhotenství při hypertenzní chorobě	193
Terapie hypertenzní choroby v těhotenství	194
Úspěšnost antihypertenzní terapie v těhotenství	195
Tranzitorní těhotenská hypertenze	195
Primární aldosteronismus (Connův syndrom)	195
Feochromocytom	195
Koarktace aorty	196
Renovaskulární hypertenze	196
Renální choroby	197
Glomerulonephritis acuta	197

Glomerulonephritis chronica	197
Pyelitis a pyelonephritis acuta	197
Terapie akutní pyelitidy a pyelonefritidy	198
Pyelonephritis chronica	198
Terapie	199
Asymptomatická bakteriurie	199
Nephropathia diabetica — diabetická glomeruloskleróza	199
Lupus erythematosus	200
Skleroderma	201
Periarteriitis nodosa	201
Polycystosis renalis	201
Nefrotický syndrom	202
Písemnictví	204